

Abbas Səhhət – 150

“Sevgili məhbubu” Vətən olan şair

Dünyada İbn Sinadan, Məsihidən üzübəri çoxlu görkəmli yazar olub ki, oxuyub sahibləndikləri həkimlik peşəsi ilə deyil, məhz bədii əsərləri ilə tanınıblar. Fransua Rable, Uilyam Karlos Uilyams, Fridrix Şiller, Artur Konan Doyl, Anton Çexov, Mixail Bulqakov, Vladimir Dal, eləcə də soydaşlarımız Nəriman Nərimanov, Abbas Səhhət, Tağı Şahbazi və başqaları bu qəbildəndirlər. Ağ xalat və skalpellerini qələmlə dəyişənlərin arasında Abbas Səhhət yeganə şəxs olub ki, ilkin peşəsinə bağlı “Səhhət” sözünü bədii təxəllüs kimi qəbul edib.

...Şamaxıda ruhani ailəsində dünyaya gəlmiş Abbas Səhhət 20 yaşında İrana gedərək, Məşhəd və Tehrandə tibb təhsili alıb. Amma sonra təcricən həkimlik sənətindən uzaqlaşaraq müəllimlik edib, Azərbaycan dilindən dərs deyib və ədəbi fəaliyyətə başlayıb. 1903-cü ildən məqalələri “Şərqi-Rus” qəzetində çap olunub. 1905-ci ildə “Yeni poeziya necə olmalıdır?” adlı məqaləsi, daha sonra “Poetik nitq”, “Azadlığa mədhiyyə”, “Oyanışın səsi” şerləri işıq üzü görüb. “Yeni üslublu məktəblər” ideyasının yorulmaz müdafiəçisi olan Abbas Səhhət, Əli bəy Hüseynzadənin banisi olduğu Azərbaycan romantik ədəbiyyatı cərəyanına qoşulub və “Füyuzat” dərgisində çalışıb. Eyni zamanda ötən əsrin əvvəllərində Bakıda nəşr olunan bütün jurnal və qəzetlərdə fəal çıxışlar edib. Tərcüməçilik fəaliyyəti ilə də məşğul olan yazıçı o dövr Azərbaycan oxucusunu rus, fransız, alman şair və yazıçıların əsərləri ilə tanış edib.

Abbas Səhhətin öz şeirlərindən ibarət “Sınıq saz” və Avropa şairlərindən etdiyi tərcümələrdən ibarət “Qərb günəşi” adlı şerlər toplusu 1912-ci ildə işıq üzü görüb. Bir qədər sonra “Əhmədin şücaəti” adlı poeması, 1916-cı ildə isə “Şair, şeir pərisi və şəhərli” adında romantik poeması nəşr olunub. Azərbaycanın böyük satirik şairi Mirzə Ələkbər Sabirə əziz dost olan və məsləkdaşı haqqında gözəl məqalələr yazan Abbas Səhhətin yaradıcılığında Nizami, Hafiz, Sədi kimi şairlərin böyük təsiri duyulur. O, türk xalqlarının ədəbiyyatları ilə də yaxından maraqlanıb, xüsusilə Tofiq Fikrət yaradıcılığına rəğbət bəsləyirdi.

Şairin çox məşhur “Vətən” şeiri düz 1 əsrdən çoxdur ki, dillər əzbəridir. Vətəni övlad və şair könlünün sevgili məhbubu adlandıran, onun verdiyi “nanü-nəməyi” unutmağı nadanlıq sayan Abbas Səhhət hər kəsin anlayıb yadda saxlayacağı bir dildə deyirdi:

**Vətən – əcdadımızın mədfənidir,
Vətən – övladımızın məskənidir.
Vətəni sevməyən insan olmaz,
Olsa, ol şəxsə vicdan olmaz.**

Çoxdan zərb-məsələ çevrilmiş bu misraların doğurduğu güclü vətənpərvərlik assosiasiyasının sayəsində “Vətən” şeiri şairin etibarlılıq müddəti bitib-tükənməyən yaradıcılıq pasportuna çevrilib desək, zərrəcə ifrata varmış olmarıq. Onun “Cücələrim”, “Qaranquş balaları”, “Yaz”, “Quşlar”, “Ayı və şir” kimi şeirləri də əksəriyyətin, heç olmasa, bir-iki beytini bildiyi nümunələrdir.

AZTV-nin “Mədəniyyət” kanalında

AMEA Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin direktoru, akademik Rafael Hüseynovun təqdimatında “Vətənim” verilişinin Azərbaycan ədəbiyyatında romantizm cərəyanının nümayəndəsi, böyük ustad şair və dramaturq, tərcüməçi Abbas Səhhətin misilsiz yaradıcılığına həsr olunmuş buraxılışı xatirimizdədir. Verilişdə məşhur xanəndə, Əməkdar artist Yavər Kələntərlinin bibisi oğlu Abbas Səhhətlə bağlı xatirələrindən söhbət açılıb. Qeyd olunub ki, güclü yaddaşa malik olan şair öz şeirlərindən əlavə, Azərbaycanın görkəmli nümayəndələrinin şeirlərinin böyük bir qismini əzbər bilir, Osmanlı şairlərinin əsərlərini səsləndirirdi. Aparıcı akademik onun Vətəni sevdidiyi qədər sevilməyə layiq bir şəxsiyyət olduğunu diqqətə çatdıraraq dedi ki, Səhhətin bütün yaradıcılığına qələm əvəzinə, sanki, fırça ilə yaratmaq keyfiyyəti xasdır. Onun 100 il əvvəl yazılmış əsərləri bu gün üçün də aktualdır, yaddaşlardadır və Vətən dərslisinin “ayələridir”.

**Şişə çəksəz də diriyyəni ətimi,
Atmaram mən vətəni-millətimi.
Məsləkim tərcümeyi-halımdır,
Lütfi-həq qayeyi-amalımdır.**

Bəlkə də həkimliyindən irəli gələn cəhətdir ki, Abbas Səhhətin bütün yazılarında, bax, belə bir təmizlik, saflıq, dürüstlük, işıq var. Sözün əsl mənasında Vətən şairi olmuş unudulmaz dahi şəxsiyyətin abidəsi daim ədəbiyyat üfüqlərindən boy göstərəcək.

**Əli NƏCƏFXANLI
XQ**